আমি অসমৰ জনগণ

চতুর্থ বছৰ ● সংখ্যা ২৪৫ ● গুৱাহাটী, শুকুৰবাৰ
১৩ অক্টোবৰ, ২০১৭ ঃ ২৬ আহিন, ১৯৩৯ শক

কেৱল মুছলমান হ'লেই নহ'ব

ৰোহিঙ্গীয়া মুছলমানে ম্যানমাৰৰ পৰা খেদা খাইছে। বাংলাদেশী মুছলমানক অসমৰ পৰা খেদিবৰ বাবে অসমীয়া মানুহৰ ব্যস্ততা আৰু উৎকণ্ঠাৰ শেষ নাই। আমেৰিকা আদি দেশত ড'নাণ্ড ট্ৰাম্প জাতীয় উগ্ৰ জাতীয়তাবাদী ভাবাপন্ন মানুহৰ দৃষ্টিত মুছলমান মানুহ আদৰণীয় নহয়। মধ্যপ্ৰাচ্য আৰু উত্তৰ আফ্ৰিকাত মুছলমানৰ নিজৰ ভিতৰতেই মৰামৰি-কটাকটি চলিয়েই থাকে। আনহাতে আল-কায়দা, হামাছকে ধৰি পৃথিৱীৰ অসংখ্য সন্ত্ৰাসবাদী সংগঠনৰ জন্ম হৈছে ইছলাম জাহানৰ পৰাই। তেৰশ বছৰৰ আগতে প্ৰৱৰ্তন হোৱা ইছলাম ধৰ্মই প্ৰথম তিনিটা শতিকাৰ ভিতৰতেই এছিয়া আৰু আফ্ৰিকা অতিক্ৰম কৰি সমগ্ৰ পৃথিৱীতেই নিজৰ প্ৰভাৱ-প্ৰতিপত্তি বিস্তাৰ কৰে। প্ৰথম অৱস্থাত ইছলামৰ প্ৰগতিশীল চিন্তাধাৰাই পৃথিৱীক চমক খুৱাই দিছিল আৰু অষ্টম শতিকাৰ পৰা ওঠৰ শতিকা পৰ্যন্ত সুদীৰ্ঘ এহেজাৰ বছৰ ধৰি ইছলামৰ হৈছিল জয়জয়কাৰ। ইছলামীয় পণ্ডিতে সাহিত্য আৰু বিজ্ঞান চৰ্চা কৰাৰ উপৰি অদ্ভুত বলেৰে এছিয়া আৰু আফ্ৰিকা জয় কৰিছিল। কিন্তু ওঠৰ শতিকাৰ পৰাই আৰম্ভ হ'ল ইছলামৰ অৱনতি। এনে অৱনতিৰ কাৰণেই এসময়ত বিজ্ঞান আৰু সাহিত্য-সঙ্গীত চৰ্চাকাৰী মুছলমান ব্যস্ত হ'ল যুঁজ-বাগৰত। দেশে দেশে ইছলামৰ বিজয় পতাকা উৰিল, কিন্তু যি ঐশ্বৰ্য এসময়ত আছিল সেই ঐশ্বৰ্য হেৰুৱাবলৈ ধৰিলে ইছলামে। বৌদ্ধিক আৰু সাংস্কৃতিকভাৱে দুৰ্বল ইছলাম হৈ পৰিল অস্ত্ৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। ইছলাম লিপ্ত হ'ল এশ বছৰীয়া বা দহ-বাৰ বছৰীয়া যুদ্ধত খ্ৰীষ্টানসকলৰ লগত। পৃথিৱীৰ দ্বিতীয় বৃহত্তম জনগোষ্ঠী হিচাপে ইছলামে বিশ্বৰ ৪৫খন দেশত পূৰ্ণ কৰ্তৃত্ব স্থাপন কৰিলে। এনে পূৰ্ণ কৰ্তৃত্ব স্থাপনৰ লালসাতেই ইছলামে ভাৰতৰ দৰে প্ৰাচীন দেশখনকো দ্বিখণ্ডিত কৰিলে। ইছলামে ভাৰতৰ দৰে দেশখনক দুফাল কৰিয়েই নেৰিলে, ঘোষণা কৰিলে এহেজাৰ বছৰীয়া যুদ্ধৰ কথা। সুদীৰ্ঘ কাল ধৰি ভাৰত শান্তি আৰু জ্ঞানৰ সাধনাত ব্যস্ত আছিল। মুছলমান আক্ৰমণকাৰীৰ সন্মুখত ভাৰতত জ্ঞান সাধনা উফৰি গ'ল। এদিন দেশখনেই ফাট ফালে। ইছলাম আজি হেজাৰ বছৰীয়া এক অভিজ্ঞতা হ'ল। নামত শান্তি হ'ল যদিও ইছলামৰ পতাকা লৈ অসংখ্য সেনাপতিয়ে দেশ জয়ৰ বাবে যাত্ৰা কৰিলে। ইছলামে শান্তি বিচাৰিলে। কিন্তু ভুল কৰিলে এটা কথাত, সেইটো হ'ল তেওঁলোকেইহে ধাৰ্মিক বা ঈশ্বৰৰ সন্তান; বাকীবোৰ কাফেৰ। যোৱা এহেজাৰ বছৰৰ ভিতৰত ইছলামৰ নামত অসংখ্য সৰু-বৰ যুঁজ-বাগৰ হৈ গৈছে। বহু দেশত সংঘটিত সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষত কিমান নিৰীহ মানুহে প্ৰাণ এ�ৰিলে হিচাপ নাই। আমাৰ দেশতেই ১৯২০-২১ চনৰ পৰা ১৯৪৬ চন পৰ্যন্ত মুছলিম লীগৰ নেতৃত্বত যি পাকিস্তান আন্দোলন আৰম্ভ হ'ল তাত প্ৰতিপক্ষ, অৰ্থাৎ ইংৰাজৰ এজনো চিপাহী নমৰিল। তাৰ বিপৰীতে দুজন অসমীয়া ছাত্ৰকে ধৰি প্ৰাণ হেৰুৱালে কে'বা হেজাৰ নিৰীহ হিন্দুৱে। মুছলমানৰ বাবে যে এখন সুকীয়া দেশৰ প্ৰয়োজন নাছিল তাৰ প্ৰমাণ পোৱা গ'ল পাকিস্তান স্থাপনৰ মাত্ৰ ২৪ বছৰৰ পিছতেইনতুন মুছলমান দেশ বাংলাদেশৰ জন্মৰ পৰাই। ভাৰত বিভাজন যে আছিল এক হিমালয়সদৃশ ভুল তাৰ প্ৰমাণ পোৱা গ'ল পাকিস্তানৰ পৰা লাখ লাখ মুছলমানে কেৱল উন্নত জীৱনৰ সন্ধানতেই ভাৰতলৈ ঢপলিয়াই অহাৰ পৰাই। এটা সময়ত পাকিস্তানকো দ্বিখণ্ডিত কৰা হ'ল। তথাপি পাকিস্তানৰ চৈতন্য উদয় নহ'ল। ভাৰতৰ স'তে প্ৰত্যেক কথাতে ফেৰ মাৰিবলৈ গৈ পাকিস্তান পিছ পৰি গ'ল। ভাৰতৰ লগত যুঁজ দিবৰ বাবেই পাকিস্তানে লোকৰ পৰা চুৰি-মেলি কৰি হ'লেও পাৰমাণৰিক বোমা তৈয়াৰ কৰি কেইটামান জমা কৰি থ'লে দিল্লী উৰুৱাই দিবৰ বাবে। পাকিস্তানী বিজ্ঞানীয়ে পাৰমাণৰিক বোমা তৈয়াৰ কৰিলে হয়, কিন্তু অসংখ্য পাকিস্তানী পিতৃ-মাতৃ ভাৰতলৈ আহিল নিজৰ ৰোগাক্ৰান্ত সন্তানৰ নিৰ্ভৰযোগ্য চিকিৎসাৰ বাবে। হেজাৰৰ হিচাপত চহকী পাকিস্তানীৰ সন্তান আহিল ভাৰতত উন্নত শিক্ষা গ্ৰহণৰ বাবে। এটা কথা ঠিক যে দুখীয়া আৰু নিৰক্ষৰ মুছলমানে ভাৰত বিভাজন বিচৰা নাছিল। ভাৰত বিভাজন বিচাৰিছিল কেৱল উত্তৰ প্ৰদেশ, বঙ্গদেশ, ব'ম্বে প্ৰেছিডেন্সী আৰু বিহাৰৰ মুছলমানেহে। পাকিস্তান বিচৰা মানুহখিনিৰ সৰহখিনিয়েই আছিল ধনী জমিদাৰ, নবাব আৰু ব্যৱসায়ী। অখণ্ড ভাৰতত পণ্ডিত জৱাহৰলাল নেহৰুৰ আগত তিষ্ঠিব নোৱাৰি বুলি ভাবিয়েই জিন্নাই বিচাৰিলে মুছলমানৰ কাৰণে সুকীয়া এখন দেশ। পাকিস্তানৰ বাবে ডাই�ৰেক্ট এক্সনৰ কথা ঘোষণা কৰা হ'ল। কিন্তু সেই সংগ্ৰাম ইংৰাজৰ বিৰুদ্ধে নাছিল। হত্যা কৰা হ'ল পাঁচ হেজাৰ বঙালী আৰু বিহাৰী হিন্দুক। দুজন বিচক্ষণ অসমীয়া ছাত্ৰকো হত্যা কৰা হ'ল পাকিস্তানৰ কাৰণে। সমগ্ৰ পৃথিৱীতে আজি সন্ত্ৰাসবাদী বুলিলেই মানুহে মুছলমানলৈকে আঙুলি টোঁৱায়। এটা কথা ঠিক যে সকলো সন্ত্ৰাসবাদীয়েই হ'ল মুছলমান যদিও সকলো মুছলমানকেই সন্ত্ৰাসবাদী বুলি ভবাটো ভুল হ'ব। আধুনিক জগতত হিন্দুসকল অতীতৰ দৰে সংৰক্ষণশীল হৈ থকা নাই। হিন্দুৰ খাদ্যাভ্যাস সম্পূৰ্ণ সলনি হ'ল। বৰ্ণ প্ৰথা প্ৰায় শিথিল হৈ গ'ল। পোছাক পৰিধানত হিন্দুৰ কোনো চোকা নিয়ম নাইকিয়া হ'ল। কিন্তু মুছলমানসকলে নিজকে মুছলমান বুলি জাহিৰ কৰা প্ৰৱণতা আগৰ তুলনাত বৃদ্ধি পালে। সেয়েহে সৰহখিনি দেশত মুছলমান বুলিলেই সন্ত্ৰাসবাদী বুলি সন্দেহ কৰে। এনে অৱস্থাৰ পৰা মুছলমানসকলে উদ্ধাৰ পাব লাগিব। উদ্ধাৰৰ পথ আনৰ হাতত নাই। আধুনিক পৃথিৱীত সমিলমিলভাৱে থাকিবৰ বাবেই মুছলমানসকলে কিছুএৰা-ধৰা কৰাটো নিতান্তই প্ৰয়োজন হ'ব। তাকে কৰা নহ'লে তেওঁলোক পৃথিৱীত অকলশৰীয়া হৈ পৰিব।

ৰাইজৰ চিঠি

পত্ৰলেখকৰ মতামতৰ বাবে সম্পাদক দায়ী নহয়

আইনৰ ডুলিতে বেআইনী মানুহ

সততে এটি কথা সৰু কালৰে পৰা শুনি আহিছোঁ যে দিল্লীত সুৰক্ষিত নহয় উত্তৰ-পূবৰ ল'ৰা-ছোৱালী। প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে মানসিক, শাৰীৰিক নিৰ্যাতনৰ বলি হ'ব লগা হয় আমাৰ উত্তৰ-পূবৰ লোকসকল। এয়া আমাৰ চিন্তা, আমাৰ শংকা। দিনবোৰৰ চকৰি একেদৰে গৈ আছে নে ক'ৰবাত কিবা পৰিৱৰ্তন হৈছে! কিয় আমাক জংঘলী বুলি হাঁহে, তাত কিয় আমাৰ দীঘল নাককেইটাই লাজ অনুভৱ কৰো! দিল্লীত কৰ্মৰত অধিবক্তা কৃষ্ণলাল মহন্ত দিল্লীৰ পৰিৱেশ অশান্ত কৰিলে— এয়া সঁচা গৰ্হিত কাণ্ড। দিল্লীত গৈ আমাৰ অধিবক্তাজনে এই কামহে কৰি আছিল মানে! বৰ্ণনা দিবলৈও মনে নকয়, দেখিয়েই বুজিছোঁ তাৰ ভয়াৱহতা। ধূমপাম কৰি উপদ্ৰৱ, পিছত খেদি খেদি গাড়ীৰে খুন্দিয়াই হত্যা, এতিয়া আমি নিজেই ভাবোচোন আমাক জংঘলী নকৈ, আজিৰ যুগৰ প্ৰথম জাতি বুলি কৈ নিজেই বিজ্ঞলোক লজ্জানত হ'বনে? কেইমাহমান আগতে মুম্বাইত এজনী অসমীয়া ছোৱালীয়ে এজনৰ প্ৰাণ ৰক্ষা কৰিছিল। সকলো ৰাষ্ট্ৰীয় মাধ্যমত অসমৰ গুণ-গৰিমাৰে বাতৰি প্ৰচাৰ হৈছিল। বুকুখন আপাহতে ফুলি উঠিছিল। এনেবোৰ উদাহৰণেহে ৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰেক্ষাপটত থকা আমাৰ প্ৰতি মানসিকতাৰ সলনি কৰিব পাৰিব। কিন্তু কিছু অধমৰ বাবে যে আমাৰ জাতিটোৰ এই অৱস্থা তাক নুই কৰিব নোৱাৰি। বহুজনে চেষ্টা কৰিও বিফল হৈছে এইবোৰ অপকাণ্ডৰ বাবে। লজ্জানত হৈছো আমি সকলোৱে। এই অধিবক্তাক উচিত শাস্তি বিহা হওক, প্ৰয়োজনত তেওঁৰ অধিবক্তাৰ অনুজ্ঞা-পত্ৰ বাতিল কৰক। এইবোৰ জাতিৰ শত্ৰু, অসমত সুবিধা নাই বুলি কৈ বিদেশ যোৱা মানুহ এইবোৰ। ৰজা হোৱাৰ মনৰ বাবে প্ৰজাক কি ব্যৱহাৰৰ প্ৰয়োজন এইবোৰ জলাঞ্জলি দিছে। সুযোগ পালেই জাতিবহে নাক কাটে এইবোৰে। কাৰণ বহুজনৰ সৎ চেষ্টাক আমি এইদৰে লাঘৱ কৰো। বেয়াবোৰ ধ্বংস হ'লে, ভালবোৰ জিলিকি উঠে। প্ৰয়োজনত চৰকাৰে সহায় কৰক, এইবোৰ বাচি একো প্ৰয়োজন নাই। যাতে দেশৰ বুজিবলৈ সহজ হয় অসমৰ মানুহে বেয়া চিন্তা-ভাবনাক কোনোদিনে প্ৰশ্ৰয় দিয়া নাই আৰু নিদিয়ে।

দীপাংকৰ চৌধুৰী

অস্তিত্বৰ সংকটত ভাষা আৰু কিছু কথা

আলাস্কা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ 'নেটিভ লেংগুৱেজ চেণ্টাৰ'ৰ একালৰ সঞ্চালক মাইকেল ক্ৰাউছৰ মতেও পৃথিৱীজুৰি কথিত প্ৰায় সাত হাজাৰ ভাষাৰ মাজত মাত্ৰ তিনিশমান ভাষাহে সংকটমুক্ত। তেওঁ আৰু অনুমান কৰিছে যে একবিংশ শতিকাৰ অন্তিম ক্ষণলৈ নব্বেৰ পৰা পঁচানব্বে শতাংশ ভাষা পৃথিৱীৰ বুকুৰ পৰা চিৰকাললৈ নাইকিয়া হৈ যাব। মনত ৰখা ভাল যে একোটাহঁত জনগোষ্ঠীৰ নিজৰ ভাষা-সংস্কৃতি সেই জনগোষ্ঠীটোৰ দুৰ্ভেদ্য বৰ্মসদৃশ। তাৰ দ্বাৰা বাহিৰৰ বণিক গোষ্ঠীয়ে জাপি দিয়া অপতৃণবোৰৰ পৰা নিজক ৰক্ষা কৰিব পাৰি। শেহতীয়াভাৱে প্ৰাচ্যতত্ত্বৰ প্ৰবক্তা এড�ৱাৰ্ড ছেইডে সেইবাবেই মানুহক নিজৰ স্বকীয়ত্ব বুজিবলৈ আৰু কোনো বিশেষ শক্তিৰ দাস নহ'বলৈ সকীয়াই দিছে।

খগেন সেন ডেকা

অষ্ট্ৰেলিয়াৰ বিশিষ্ট ভাষাতত্ত্ববিদ খ্ৰীষ্ট'ফাৰ ম'ছেলৰ তত্ত্বাৱধানত ইউনেস্ক'ৰে ভাষাৰ বিলুপ্তি সম্বন্ধে যি অধ্যয়ন চলাইছিল তাত দেখা গৈছিল যে বিশ্বৰ সৰ্বমুঠ ৭,৩৫৮টা ভাষাৰ ভিতৰত ইতিমধ্যে ৪৪৬টা ভাষাৰ মৃত্যু ঘটিছে। বাকী ৬,৯১২টা ভাষাৰ ২,৫০০টা সংকটাপন্ন। অৱশ্যে এই সংখ্যাৰ তাৰতম্য হ'ব পাৰে। কাৰণ কেতবোৰ দুৰ্গম অঞ্চলত কথিত ভাষা সম্পৰ্কীয় তথ্য এতিয়াও উদ্ধাৰ হ'বলৈ বাকী। অষ্ট্ৰেলিয়া মহাদেশৰ নিজা জৰীপ অনুসাৰে সেই মহাদেশৰ ২৫০টাতকৈও অধিক থলুৱা ভাষাৰ এতিয়া ১৪৫টা মাত্ৰ বৰ্তি আছে। তাৰো ১১০টা গুৰুতৰভাৱে সংকটগ্ৰস্ত। যিকেইটা বৰ্তি আছে তাৰো মাত্ৰ ১৮টা ভাষাহে বিপদমুক্ত। ভাৰতবৰ্ষত কথিত মুঠ ১,৩৫২টা ভাষাৰ সৰহভাগেই এতিয়া বিপদগ্ৰস্ত। অন্য শক্তিশালী ভাষাৰ কৰাল গ্ৰাসত পৰি আপেক্ষিকভাৱে দুৰ্বল ভাষাবোৰে, বিশেষকৈ জনজাতীয় ভাষাবোৰে বিলুপ্তিৰ ক্ষণ গণিবলগীয়া হৈছে। ভূ-গোলকীকৰণ বা বিশ্বায়ন তথা অৰ্থনৈতিক উদাৰীকৰণ ইয়াৰ মূল কাৰণ। উপনিৱেশৰ কবলত আফ্ৰিকাৰ সৰহভাগ ভাষাৰ অপমৃত্যু ঘটিল। ভাৰতৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ অন্যান্য ভাষাৰ কথা বাদেই, সুদীৰ্ঘ কালৰ লিখিত ঐতিহ্যৰে মহিমামণ্ডিত অসমীয়া ভাষালৈকো এতিয়া ভাবুকি আহিছে। আজিৰ প্ৰজন্মই ভাষাটোৰ কালিকা সমূলি পাহৰি গৈছে। খণ্ডবাক্য, জতুৱা ঠাঁচ, প্ৰবাদ, প্ৰবচন, ফকৰা-যোজনা এতিয়া পাহৰণিৰ গৰ্ভত। সেইবোৰ ক'ত কেনেদৰে প্ৰয়োগ কৰিব লাগে আজিৰ পুৰুষে প্ৰায় পাহৰি গৈছে। লোক-সংস্কৃতিবিদ এলান ডাণ্ডেছে উল্লেখ কৰা মতে আফ্ৰিকাৰ জনৈক ইড'ভাষী যুবকক হেনো সোধা হৈছিল তেওঁ নিজৰ ভাষাৰ প্ৰবাদ-প্ৰবচন, ফকৰা আদি জানেনে বুলি। যুবকজনে উত্তৰত কৈছিল, তেওঁ জানে কিন্তু সেইবোৰ ক'ত, কেতিয়া, কিদৰে প্ৰয়োগ কৰিব লাগে নাজানে। আমাৰ অৱস্থাও লাহে লাহে সেই পৰ্যায়লৈ গৈ আছে। আমাৰ সুবদিসুবীয়া ভাষাটোৰ অনন্য সম্পদ হৈছে গাঁৱৰ ককা-আইতাহঁতৰ মুখত আখৈ ফুটা দি ফুটা প্ৰবাদ-প্ৰবচন, খণ্ডবাক্য, জতুৱা প্ৰয়োগবোৰ। এটা উদাহৰণ দিয়াৰ লোভ সামৰিব নোৱাৰিলোঁ। এগৰাকী বুঢ়ী মানুহে এজনী ছোৱালীৰ পিন্ধি থকা কাপোৰসাজক উপলক্ষ্য কৰি কৈছিল— 'এ আই, তইনো এই সাজ কি কাপোৰ পিন্ধিছ, একেবাৰে দিখৌমুখলৈকে দেখি।' নক'লেও চলে, কথাষাৰৰ 'দিখৌমুখলৈকে দেখি' অংশটোৱে পাতল কাপোৰ এসাজক বুজাইছে। কিন্তু তাকে নকৈ দিখৌমুখলৈকে দেখা বুলি কোৱাত বক্তব্যৰ প্ৰকাশিকা শক্তি কিমান বৃদ্ধি পাইছে সেয়া অনুধাৱন কৰিবলগীয়া। দুখৰ কথা, সদ্যহতে আমি আমাৰ ভাষাৰ এই গুণ পাহৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছোঁ। আলাস্কা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ 'নেটিভ লেংগুৱেজ চেণ্টাৰ'ৰ একালৰ সঞ্চালক মাইকেল ক্ৰাউছৰ মতেও পৃথিৱীজুৰি কথিত প্ৰায় সাত হাজাৰ ভাষাৰ মাজত মাত্ৰ তিনিশমান ভাষাহে সংকটমুক্ত। তেওঁ আৰু অনুমান কৰিছে যে একবিংশ শতিকাৰ অন্তিম ক্ষণলৈ নব্বেৰ পৰা পঁচানব্বে শতাংশ ভাষা পৃথিৱীৰ বুকুৰ পৰা চিৰকাললৈ নাইকিয়া হৈ যাব। মনত ৰখা ভাল যে একোটাহঁত জনগোষ্ঠীৰ নিজৰ ভাষা-সংস্কৃতি সেই জনগোষ্ঠীটোৰ দুৰ্ভেদ্য বৰ্মসদৃশ। তাৰ দ্বাৰা বাহিৰৰ বণিক গোষ্ঠীয়ে জাপি দিয়া অপতৃণবোৰৰ পৰা নিজক ৰক্ষা কৰিব পাৰি। শেহতীয়াভাৱে প্ৰাচ্যতত্ত্বৰ প্ৰবক্তা এডৱাৰ্ড ছেইডে সেইবাবেই মানুহক নিজৰ স্বকীয়ত্ব বুজিবলৈ আৰু কোনো বিশেষ শক্তিৰ দাস নহ'বলৈ সকীয়াই দিছে। সাম্ৰাজ্যবাদী শক্তিসমূহক মাত্ৰ পণ্যদ্ৰব্য বিকিবলৈ বজাৰৰ প্ৰয়োজন। ভাষাৰ স্থান তাত গৌণ। মানুহে কিবা প্ৰকাৰে আখৰকেইটা চিনি পণ্য-সামগ্ৰীৰ নাম পঢ়িব পাৰিলেই হ'ল। সেইবোৰৰ গুণাগুণ বুজিবৰ বাবে মানুহ উচ্চ শিক্ষা, নিজ ভাষাৰ জ্ঞানৰ কোনো আৱশ্যক নাই। আমি যেন লাহে লাহে সেই শক্তিসমূহে পতা জালত ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে আবদ্ধ হৈ পৰিছোঁ। ভাষা একোটাৰ বিলুপ্তিৰ প্ৰথম ঢাপটো আৰম্ভ হয় তাৰ বৈয়াকৰণিক বিকৃতিৰে। অসমীয়া ভাষাত সেই লক্ষণ ইতিমধ্যে পৰিস্ফুট হৈছে। লিখিত ৰূপটোত বানানৰ বাহিৰে অন্য কোনো বিশেষ বিকৃতি দেখা নগ'লেও, কথিত ৰূপটোত, বিশেষকৈ কিছুসংখ্যক শিক্ষিত লোকৰ কথনভংগীত তাৰ প্ৰভাৱ সৰ্বগ্ৰাসী ৰূপত দেখা গৈছে। মোৰ ইয়াৰ আগৰ 'আমাৰ ভাষা' শীৰ্ষক পোষ্টটোত এগৰাকী পাঠুৰেয়ে তেনে কেইবাটাও নিদৰ্শন দাঙি ধৰাটো এই প্ৰসংগত উল্লেখযোগ্য। আমাৰ আইৰ মুখৰ ভাষাৰ প্ৰকৃত ৰূপটো যেন ক'ৰবাত হেৰাই যাবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। ভাষাটোৰ জতুৱা ৰূপটো আমি যেন পাহৰি গৈছো। একালত উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ সংযোগী ভাষা আছিল অসমীয়া। নাগামিজ, নেফামিজ আদি ভাষা অসমীয়া ভাষাক কেন্দ্ৰ কৰিয়ে গঢ় লৈ উঠিছিল। এতিয়া কিন্তু অসমীয়া ভাষাৰ সেই বিস্তৃতি বহু পৰিমাণে কমি গৈছে। তাৰ ঠাইত সেই সেই অঞ্চলৰ নিজা ভাষাৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি হোৱা হ'লে নিশ্চয়কৈ সুখৰ বিষয় হ'লহেঁতেন। কিন্তু পৰিতাপৰ কথা সেই ঠাই লৈছে হিন্দীয়ে। অৰুণাচল, মেঘালয়, মণিপুৰ আদিলৈ গ'লে এতিয়া হিন্দীৰে কাম চলাবলগীয়া হয়। ভাষাৰ বিলুপ্তি একেদিনাই নাহে। ই আহে গোপন ব্যাধিৰ দৰে। যেতিয়া প্ৰকট হয়, তেতিয়া আৰু চিকিৎসাৰ সকলো সম্ভাৱনা নাইকিয়া হয়। এটা ভৌগোলিক পৰিবেষ্টনত কথিত ভাষাটো যেতিয়া কণ কণ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে ক'বলৈ এৰে, তেতিয়াই বুজিব লাগিব যে সেই ভাষাক বিলুপ্তিৰ দু�ৰাৰোগ্য গোপন ব্যাধিয়ে লগ দিছে। গ্ৰামাঞ্চলৰ কথা বাদ দি অসমৰ চহৰবোৰৰ কণ কণ শিশু, কিশোৰৰ মুখৰ ভাষা বিশুদ্ধ অসমীয়াৰ পৰিৱৰ্তে খুব সন্তৰ্পণে হিন্দী-ইংৰাজী মিহলি এক মিশ্ৰিত ৰূপলৈ পৰ্যৱসিত হ'বলৈ লোৱা দেখা গৈছে। তেওঁলোকে অসমীয়া ক'লেও উচ্চা�ৰণত মাতৃভাষাৰ খাচ বিশেষত্ব ফুটি নুঠে। কোনোবাই ক'ব পাৰে— ভাষা মনৰ ভাব প্ৰকাশৰ মাধ্যম। গতিকে বক্তাৰ মনৰ ভাব শ্ৰোতাই বুজিলেই হ'ল। উপৰুৱাকৈ চালে কথাটো হয়। কিন্তু গভীৰ অন্তৰ্দৃষ্টিৰে পৰ্যবেক্ষণ কৰিলে দেখা যায়, ভাষাৰ মৃত্যুৱে একোটা জাতিৰ স্বকীয়তা নষ্ট কৰে, জাতিটোক বিজতৰীয়া কৰে। কাৰণ অৱশেষ বিচাৰত ভাষাই হ'ল জাতিবিশেষৰ সংস্কৃতিৰ সংৰক্ষক। ভাষাৰ মৃত্যু মানে সেই ভাষা কোৱা জাতিটোৰ মৃত্যু। সৌভাগ্যৰ বিষয় অসমীয়া ভাষা ইউনেস্ক'ৰে চিহ্নিত কৰা সংকটাপন্ন ভাষাৰ তালিকাত এতিয়াও সোমোৱা নাই। অৱশ্যে অসমকে ধৰি উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ প্ৰায় সকলোবোৰ ভাষা সেই তালিকাৰ অন্তৰ্ভুক্ত হৈছে। তাৰে কোনোবাটো মৃত্যুমুখী, কোনোবাটো বিপদাপন্ন, আন কোনোবাটো অধিক বিপদাপন্ন ইত্যাদি ইত্যাদি। অসমৰ টাই ভাষাৰ অন্তৰ্ভুক্ত টাই খামিয়াং ভাষাটোক মৃত্যুমুখী বোলা হৈছে। সম্প্ৰতি সেই ভাষাটোক পুনৰ্জীৱন দিয়াৰ বাবে কিছুসংখ্যক লোক ব্ৰতী হোৱাটো শুভ লক্ষণ। সাধাৰণতে জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ বিলুপ্তিৰ ক্ষেত্ৰত বৰ্তমান সমাজ যিমান সচেতন, ভাষাৰ বিলুপ্তিৰ ক্ষেত্ৰত সিমান সচেতন হোৱা দেখা নাযায়। অথচ যুগ যুগ ধৰি সঞ্চিত জ্ঞানৰ ভাণ্ডাৰ, অভিজ্ঞতা, পুৰণি পৃথিৱীক ন-কৈ চাই লোৱাৰ দৃষ্টিভংগী ভাষাৰ মাধ্যমেৰেই বিধৃত হৈ থাকে। অতি-সম্প্ৰতি বিশ্বজুৰি জগতৰ প্ৰতিটো ভাষাকে সম-মৰ্যাদাৰে জীয়াই ৰখাৰ এক নতুন চিন্তা-চেতনা জাগ্ৰত হোৱাটো অতিশয় শুভ লক্ষণ। আমেৰিকা, জাপান, অষ্ট্ৰেলিয়া, আফ্ৰিকা আদিত ভাষাৰ সুৰক্ষাৰ বাবে বিভিন্ন সংগঠনৰ জন্ম হৈছে আৰু সেইবোৰে বিলুপ্তপ্ৰায় তথা সংকটগ্ৰস্ত ভাষাবোৰৰ পুনৰুজ্জীৱনৰ বাবে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰি আছে। ভাৰতবৰ্ষত এই চেতনাৰ প্ৰতিফলন এতিয়াও সীমিত হৈ আছে। পৰিশেষত তথাকথিত উন্নয়নৰ সৰ্বগ্ৰাসী প্ৰভাৱে ভাষা-বৈচিত্ৰ্যৰ বুকুলৈ নমাই অনা গভীৰ সংকটৰ বিষয়ে উত্তৰবঙ্গ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ একালৰ প্ৰাধ্যাপক অশ্ৰুকুমাৰ সিকদাৰ ডাঙৰীয়াই কৰা এই মন্তব্যটি বিবেচনা কৰি চাবলৈ আটাইকে আহ্বান জনালোঁ— 'উন্নয়নেৰ প্ৰকোপে যেমন হাৰিয়ে যাচ্ছে জৈব-বৈচিত্র্য, অগণিত কীট-পটংগ-প্রাণী, উদ্ভিদ-বৃক্ষ-লতা, তেমনি হারিয়ে যাচ্ছে ভাষা আৰু সংস্কৃতি। সংকটাপন্ন তাই মানুষেৰ সত্তা। ভাষাৰ বৈচিত্র্য হাৰানোয় পৃথিৱী তাৰ সৌন্দর্যসুষমা হাৰায়, মানুষেৰ চিৰাগত জ্ঞান-অভিজ্ঞতাৰ ভাণ্ডাৰকে হাৰায়, হাৰায় বিশ্বকে দেখবাৰ এক অনন্য দৃষ্টিকে। উন্নয়নেৰ কাছে এই অনন্যতা কি পৰাস্ত হ'বে, নতুন সহস্রাব্দেৰ প্ৰৰেশদ্বাৰে দাঁড়িয়ে সব ভাবুক মানুষকে এই জিজ্ঞাসাৰ উত্তৰ খুঁজতেই হবে।' অসমীয়াভাষী সচেতন হোৱাৰ সময় সমুপস্থিত। নিজৰ লগতে আনৰ ভাষাকো সংকটৰ গৰাহৰ পৰা ৰক্ষা কৰিবলৈ সকলো সচেতন হওক, যত্নপৰ হওক। এয়া একবিংশ শতিকাৰ সময়ৰ আহ্বান।

গুণোৎসৱ অযথা বোজা নেকি?

পংকজ কলিতা

ৰাজ্যৰ শিক্ষাখণ্ডত নিযুক্তিকে ধৰি ভালেমান বিষয়ত সঘনাই হোৱা বিতর্ক আমাৰ দৃষ্টিগোচৰ হয়। পাঠ্যপুথি বা আন্তঃগাঁথনিক কেন্দ্ৰ কৰি উঠি অহা দাবী-দুবাও বহু পুৰণি। চৰকাৰ আহিছে-গৈছে, সমস্যাবোৰে কিছু গেঁঠেলা মাৰিছে, কিছু সমাধান হৈছে। গেঁঠেলা মৰা নাইবা সমাধান হোৱা— সকলোবোৰ নির্ভৰ কৰে বিভাগীয় মন্ত্ৰীজনৰ দক্ষতা আৰু সদিচ্ছাৰ ওপৰত। অৱশ্যে গোপীনাথ বৰদলৈ, মহেন্দ্ৰ মোহন চৌধুৰী, শৰৎ সিংহ বা গোলাপ বৰবৰা আদিৰ দৰে নমস্য নেতাৰ বর্তমান সময়ত অভাৱ পৰিলক্ষিত হয়। তথাপি একেবাৰেই যে নোহোৱা হৈছে তেনেও নহয়। আমি বর্তমান আৰু যোৱা কেইবছৰমানৰ তুলনামূলক এটা বিশ্লেষণ কৰিলে দেখিম যে শিক্ষায়েই হওক বা স্বাস্থ্য বিভাগতেই হওক একপ্ৰকাৰ গতিশীলতা প্ৰদান কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে কেৱল ড° হিমন্ত বিশ্ব শর্মা ডাঙৰীয়াই। মন্ত্ৰী হিচাপে তেওঁ যে ক'তো কোনোদিন ভুলেই কৰা নাই সেই কথাও আমি ক'ব খোজা নাই। কিন্তু তেওঁ দায়িত্বত থকা সময়ছোৱাত কিছুমান আঁচনিৰ পৰিকল্পনা আৰু বাস্তৱত ৰূপায়ণ কৰি যি সাহসিকতাৰ পৰিচয় দিছে সেয়া সর্বজন প্ৰশংসনীয়। কাম কৰিবলৈ যাওঁতে কেতিয়াবা ভুল হোৱাটো স্বাভাৰিক, সেইবুলি গোটেই প্ৰক্ৰিয়াটোকে আমি বিফল বুলি ক'ব খোজাটো আসোঁৱাহপূৰ্ণ কথা। বিফলতাৰ মাপকাঠী আমি এটা কোণত থিয় হৈ জুখিলেইতো নহ'ব। আন কথা বাদেই দিলোঁ, শেহতীয়াভাৱে ৰাজ্যত 'গুণোৎসৱ'ক লৈ হৈ-চৈ লাগিছে। সন্দেহ নাই যে প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ মূল্যায়ন কৰাৰ বাবে বিভাগটোৰ এয়া অভিনৱ পদক্ষেপ। সম্প্ৰতি ৰাজ্যখনত ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয়ৰ যি ধৰণৰ উত্থান হৈছে তাৰ লগত ফেৰ মাৰিবলৈ হ'লে চৰকাৰী বিদ্যালয়সমূহে

কিছুমান 'ৰিস্ক' ল'বই লাগিব। তাকে কৰিবলৈ যাওঁতে আগতকৈ হয়তো দায়িত্ব বাঢ়িব, সেয়া মানি নল'লে নহ'ব। আৰু এটা কথা নক'লেও ভুল হ'ব যে যিসকল প্ৰকৃত শিক্ষক তেওঁলোকে আগতেও নিজৰ দায়িত্ব নিষ্ঠা সহকাৰে পালন কৰি আহিছিল আৰু এতিয়াও বিভাগে দিয়া দায়িত্ব পালনৰ বাবে পিছ-হোঁহকা নাই । সেয়েহে হয়তো তেওঁলোকে এইবোৰক অতিৰিক্ত বোজা হিচাপে লোৱা নাই। কিন্তু এচামে সেই হেঁচাত মৃত্যুকো আঁকোৱালি লোৱাৰ বাতৰি পোৱা গৈছে। সেয়া নিতান্তই দুর্ভাগ্যজনক কথা। তেওঁলোকৰ মনত হয়তো প্ৰয়োজনীয় আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱত নিজৰ আৰু বিদ্যালয়খনৰ অন্ধকাৰ ভৱিষ্যতৰ শংকা ঘনীভূত হোৱাত তেনে হ'বলৈ পালে। সেয়া নিশ্চয়কৈ অনাকাং